

Bijlage bij aanbiedingsbrief aan SER (AV/SDA/11/3128)

'Groslijst' SER-adviesaanvragen 2011

1. Verschuivende economische machtsverhoudingen (EL&I)
2. (Post-)initiële scholingsmarkt (SZW/OCW)
3. Culturaspecten gezond en veilig werken (SZW)
4. Bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en ontwikkelingssamenwerking (BZ)
5. Rapport Commissie Veerman: 'Toekomstbestendig Hoger Onderwijs Stelsel' (OCW)
6. De Europa 2020 strategie: Europees proces en instrumenten (EL&I)

1. **Verschuivende economische machtsverhoudingen (EL&I)**

De aanvraag beoogt een visie van de SER op de volgende uitdagingen:

- De financiële ruimte voor publieke investeringen ter versterking van ons ondernemings- en vestigingsklimaat is verminderd. Onze afhankelijkheid van buitenlandse investeringen voor welvaart en werkgelegenheid wordt hierdoor navenant groter.
- De wereldhandelspatronen verschuiven sneller richting regio's buiten de EU, traditioneel de belangrijkste afzetmarkt voor het Nederlandse bedrijfsleven.
- Verschuivende machtsverhoudingen bemoeilijken het functioneren van de multilaterale samenwerking. Dit betreft onder andere de samenwerking op het vlak van de internationale handel waaraan de SER sterk belang hecht.

Dit leidt tot de volgende vragen :

- Met welke kwalitatieve impulsen kunnen wij onze aantrekkingskracht op buitenlandse investeringen (waaronder R&D) vergroten?
- Hoe spelen wij op de verschuivende wereldhandelspatronen in? Het gaat hierbij onder meer om de aard van de overheidsdienstverlening aan internationaal actieve bedrijven.
- Welke visie heeft de SER op een EU-strategie ten aanzien van bilaterale vrijhandelsovereenkomsten in plaats van of ter aanvulling op multilaterale onderhandelingen?

Het streven is hierover zo spoedig mogelijk een SER-advies te ontvangen: zo mogelijk nog in 2011.

2. (Post-)initiële scholingsmarkt (SZW/OCW)

De Nederlandse arbeidsmarkt is aan fundamentele veranderingen onderhevig. De ontwikkeling van de kenniseconomie vraagt om stimulering van productiviteit, innovatie en concurrentiekracht. Als gevolg van ontgroening en vergrijzing zal de beroepsbevolking de komende decennia eerst stagneren en daarna krimpen. De klassieke vaste baan voor het leven is steeds minder vanzelfsprekend. Arbeid wordt steeds minder werkgever-, tijd-, baan- en plaatsgebonden. Daarnaast zorgen technologische, sociale en organisatorische innovaties voor meer veranderingen binnen functies en beroepen. Het is daarom van belang de duurzame inzetbaarheid van werkenden te bevorderen door (om-, bij- en na)scholing. Daarbij is specifieke aandacht nodig voor de aansluiting tussen vraag en aanbod van postinitiële scholing, de aansluiting met de behoefte van werkgevers en van consumenten (dienstverlenende sector), de deelname van laagopgeleiden en ouderen, zij-instroom in en omscholing naar tekortsectoren en de kwaliteit van opleidingen. Bij dit alles wordt ervan uitgegaan dat de werkende zelf ook een verantwoordelijkheid voor zijn eigen inzetbaarheid heeft. Aan de SER wordt hierover advies gevraagd waarbij onder andere vraagsturing, kwaliteit, zij-instroom en transparantie aan de orde zullen komen.

In het op eigen initiatief uit te brengen SER-advies "Elk talent telt" over de arbeidsmarktpositie van jongeren komen ook vragen rond de aansluiting tussen initieel beroepsonderwijs en arbeidsmarkt aan de orde. Nadat het advies is uitgebracht (maart 2011) wordt gezamenlijk bekeken welke vragen er rond deze aansluiting nog open liggen en meegenomen worden in de SER-advies aanvraag postinitieel onderwijs. Het gaat dan ook over de dwarsverbanden die tussen het initiële en postinitiële onderwijs (o.a. kruisbestuiving) bestaan.

3. Cultuuraspecten gezond en veilig werken (SZW)

Decennia lang heeft in het beleid op het terrein van gezond en veilig werken de nadruk op wetgeving op het gebied van techniek en organisatie gelegen. De laatste jaren streeft het ministerie van SZW ernaar de regeldruk voor bedrijven te verminderen en gericht in te zetten op verbeteringen. Er wordt gekeken naar mogelijkheden om de implementatie van bestaande regelgeving te verbeteren. De vrij recente focus van het ministerie van SZW op gedragsbeïnvloeding in het veiligheids- en gezondheidsbeleid moet in dat licht worden gezien. In dat kader is op basis van een pilot-project een succesvolle aanpak ontwikkeld.

De aanpak van de pilot had ook bredere positieve effecten: vergroting van de medewerkers-tevredenheid en participatie van medewerkers aan organisatiebeleid; de aanpak droeg ook bij aan veilig en gezond werken als integraal onderdeel van de bedrijfsvoering. Daarnaast heeft de aanpak een positieve invloed op de arbeidsproductiviteit, innovatie en winstgevendheid van bedrijven.

De aanvraag beoogt een visie van de SER op de volgende hoofdvragen:

- Op welke wijze kan de succesvolle aanpak via gedragsbeïnvloeding op het brede terrein van veilig en gezond werken in het bedrijfsleven verankerd en operationeel gemaakt worden?
- Wat is de rol van werkgevers en werknemers hierbij, wat is de rolverdeling tussen overheid en bedrijfsleven en welke instrumenten, zoals financiële prikkels, kunnen hierbij ingezet worden?
- Op welke wijze kan bereikt worden dat gedragsbeïnvloeding leidt tot een blijvende cultuurverandering in bedrijven?

4. Bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en ontwikkelingssamenwerking (BZ)

Inclusieve economische groei is een belangrijke voorwaarde om de zelfredzaamheid van ontwikkelingslanden te vergroten en voedselzekerheid te bewerkstelligen. De wereldwijde economische groei heeft, ondanks de recente crisis, in de afgelopen jaren weliswaar voor velen de armoede doen verminderen, maar daarbij niet geleid tot kleinere verschillen in welvaart of tot een afname van het hongervraagstuk. Waar het SER-advies over globalisering vooral keek naar aspecten van duurzame globalisering voor Nederland en de markttoegang op wereldniveau, richt deze vervolgdviesaanvraag zich op de beleidsuitdaging om meer landen en mensen te laten profiteren van het globaliseringsproces. Het WRR rapport 'Minder pretentie, meer ambitie' benadrukt het belang van economische ontwikkeling en zelfredzaamheid. De basisbrief ontwikkelingssamenwerking onderschrijft de conclusies van de WRR en kiest mede op basis van de Nederlandse kennis en kunde en de prioriteitsstelling binnen de mondiale publieke goederen voor een focus op water, voedselzekerheid, vrede en veiligheid en seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR).

In dit kader wordt de SER verzocht te adviseren over de vraag op welke wijze samenwerking tussen bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en overheid beter kan worden vormgegeven om effectiever te kunnen bijdragen aan de implementatie van het nieuwe beleid op het gebied van ontwikkelingssamenwerking. De relatie tussen inclusieve economische groei en armoedebestrijding staat daarbij centraal. Hierbij gaat het om twee aspecten: bedrijfsleven, publiek private samenwerking en OS, en sociaal economische dialoog in ontwikkelingslanden.

Bedrijfsleven, publiek private samenwerking en OS

De inzet van Nederlandse kennis en kunde speelt een belangrijke rol bij het behalen van de verschillende MDG-doelen en is daarnaast van belang voor het draagvlak in Nederland van ontwikkelingssamenwerking. Het enthousiasme voor partnerschappen is groot, maar er is ook kritiek. Verder wordt er door WRR gesteld dat de rol van het bedrijfslevenprogramma niet overschat moet worden en dat de bestaande programma's tegen het licht gehouden moeten worden. Zie hiervoor ook het AIV-advies en de OESO/DAC peer review. Dit leidt tot de volgende specifieke vragen:

- Hoe kan de rol van het bedrijfsleven bij het creëren van duurzame en volwaardige werkgelegenheid, armoedebestrijding en de overige MDG's worden versterkt?
- Aan welke eisen zou het stelsel van bedrijfsleveninstrumenten moeten voldoen om gewenste ontwikkelingsresultaten ook echt te kunnen bereiken? Welke factoren zijn voor het bedrijfsleven doorslaggevend om actief te worden in een ontwikkelingsland?
- Bestaat er behoefte aan nieuwe instrumenten zoals innovatieve publiek private of privaat private instrumenten, in deze veranderende wereld?
- Hoe kan de samenhang tussen bedrijfsleveninstrumenten verbeterd te worden?
- Dient meer differentiatie in het instrumentarium te worden aangebracht langs de lijnen van in het beleid onderscheiden categorieën landen?
- Hoe zou het bedrijfsleven kunnen worden betrokken bij een overgangperiode van een OS relatie naar een economische relatie? Welke instrumenten zouden daarbij van belang kunnen zijn?

- Bieden de kaders van de OESO -DAC en EU voldoende ruimte om het bedrijfsleven te kunnen betrekken bij OS?
- Hoe kunnen de MVO-elementen worden gewaarborgd?
- Hoe ziet de SER de rol van maatschappelijke organisaties en consumenten in dit kader?
- Wat zijn de succesfactoren van public-private partnerships (PPP's) en voor welk soort activiteiten/knelpunten zouden PPP's bij voorkeur ingezet moeten worden? Welke rol zouden maatschappelijke organisaties daarbij kunnen spelen?
- Hoe kan beter gebruik gemaakt worden van de instrumenten van multilaterale instellingen om bij te dragen aan de verbetering van het ondernemingsklimaat in ontwikkelingslanden?
- Hoe kan beter worden aangesloten door het Nederlandse bedrijfsleven bij de specifieke vragen van de ontwikkelingslanden?

Sociaal economische dialoog in ontwikkelingslanden

Nederland ondersteunt werknemersorganisaties, werkgeversorganisaties en producentenorganisaties in ontwikkelingslanden. Daarnaast wil Nederland meer inzetten op de steun aan tripartiete, SER-achtige structuren in ontwikkelingslanden. Dit leidt tot de volgende specifieke vragen:

- Wat kan Nederland ondernemen om de sociaaleconomische dialoog te bevorderen in ontwikkelingslanden?
- Wat betekent dit voor de samenwerking met en tussen de Nederlandse partners en met maatschappelijke organisaties?
- Welke aanknopingspunten en randvoorwaarden dienen minimaal aanwezig te zijn om in diverse categorieën ontwikkelingslanden op korte termijn initiatieven van de sociale partners te intensiveren? Waar zou de steun van Nederland zich specifiek op moeten richten?
- Wat kan de rol zijn van multilaterale organisaties?

5. **Rapport Cie Veerman: 'Toekomstbestendig Hoger Onderwijs Stelsel' (OCW)**

In de kabinetsreactie op het rapport van de commissie 'Toekomstbestendig Hoger Onderwijs Stelsel' (commissie Veerman) is aangekondigd dat het kabinet in juni 2011 een Strategische Agenda voor Hoger Onderwijs, Onderzoek en Wetenschap (Strategische Agenda) zal uitbrengen. In deze Strategische Agenda wordt de integrale agenda voor hoger onderwijs, onderzoek en wetenschap voor deze kabinetsperiode uitgewerkt. De Strategische Agenda integreert het ontwerp-Hoger onderwijs en onderzoek plan (Hoop) en het Wetenschapsbudget. De SER wordt gevraagd om, uitgaande van de kabinetsreactie op het rapport van de commissie Veerman en de kaders van het regeerakkoord, een advies uit te brengen ter voorbereiding van de Strategische Agenda. Hiermee wordt het proces van advisering door de SER dat voorheen plaatsvond na het verschijnen van het ontwerp-Hoop naar voren gehaald en krijgt het een belangrijke meerwaarde. Het kabinet ziet graag het advies voor 1 april 2011 tegemoet.

6. De Europa 2020 strategie: Europees proces en instrumenten (EL&I)

Inleiding

De Europese Raad heeft in juni 2010 de Europa 2020 strategie voor slimme, duurzame en inclusieve groei en banen vastgesteld. Deze strategie is de opvolger van de in 2010 afgelopen Lissabonstrategie. De SER heeft in 2009 advies uitgebracht met daarin zijn visie op de inhoud en vormgeving van de opvolger van de Lissabonstrategie¹. Het kabinet heeft dankbaar gebruik gemaakt van dit advies in zijn standpuntbepaling op dit dossier. Onderhavige adviesaanvraag vormt een vervolg op dit eerder uitgebrachte advies.

De Europese Raad van juni 2010 heeft benadrukt dat er naast nationale acties ook op Europees niveau belangrijke bijdragen geleverd dienen te worden aan het behalen van de doelen van de Europa 2020 strategie. Deze bijdrage is tweeledig. Ten eerste heeft de Europese Commissie een zevental “vlaggenschip initiatieven” aangekondigd op verschillende inhoudelijke deelterreinen van de strategie. Daarnaast heeft de Europese Raad benadrukt dat EU instrumenten zoals de interne markt en de Europese begroting ten dienste van de Europa 2020 strategie zullen moeten worden ingezet.

In januari gaat voor het eerst de versterkte economische governance van start in het kader van het Europees Semester. Met de presentatie van de vlaggenschip initiatieven zijn voorts de contouren van de nadere thematische invulling van de strategie duidelijk. Zowel inhoudelijk als procedureel zullen deze echter nog nader moeten worden ingevuld. Tevens wordt momenteel gewerkt aan de wijze waarop de EU instrumenten interne markt en begroting ten dienste van de Europa 2020 strategie zullen worden ingezet. Het SER-advies dient als input voor de Nederlandse visie op de nadere vormgeving van deze Europese component van de Europa 2020 strategie.

Adviesaanvraag

Het kabinet zou graag de visie van de SER vernemen op de vraag ***hoe de communautaire dimensie van de Europa 2020 strategie nader kan worden ingevuld teneinde optimaal bij te dragen aan het stimuleren van slimme, duurzame en inclusieve groei en banen in de Europese Unie.***

Meer specifiek zou het kabinet graag de visie van de SER vernemen op de volgende vragen.

- Europees proces: Hoe evalueert de SER de voorgestane opzet voor economische coördinatie in de vorm van thematische monitoring van de verschillende “vlaggenschip initiatieven” door de eerstverantwoordelijke vakraden?
- Inhoud: Hoe beoordeelt de SER de inhoud en samenhang van de verschillende “vlaggenschip initiatieven”? Op welke wijze kunnen in de visie van de SER de vlaggenschip initiatieven en hun

¹ SER advies, “Europa 2020, de nieuwe Lissabonstrategie”, juni 2009
Groslijst SER-adviesaanvragen zoals vastgesteld in MR d.d. 18 februari 2011

nadere invulling op Europees niveau optimaal bijdragen aan het behalen van de doelen van de Europa 2020 strategie? Is de SER van mening dat er voldoende focus is aangebracht en ligt deze focus in de ogen van de SER op de juiste terreinen? Zijn er nog beleidsterreinen die op Europees niveau een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de Europa 2020 strategie maar niet zijn ondergebracht in de "vlaggenschip initiatieven"?

- Instrumenten: Hoe kunnen de instrumenten die de EU heeft (bijvoorbeeld wetgeving, beleidscoördinatie, Europese begroting, interne markt) worden ingezet om optimaal bij te kunnen dragen aan het behalen van de doelen uit de Europa 2020 strategie?
- Doelen: De Europa 2020 strategie voorziet in kwantitatieve doelstellingen op veelal nationale beleidsterreinen. Zou het, ten behoeve van de zichtbaarheid, doelgerichtheid en toerekenbaarheid, wenselijk zijn om ook de communautaire dimensie te voorzien van concrete doelstellingen, en zo ja, waar denkt de SER dan aan?

Het kabinet zou het op prijs stellen indien het advies voor de zomer van 2011 gereed was. Dan kan het kabinet het betrekken bij de implementatie van de verschillende "vlaggenschip initiatieven" van de strategie. Tevens kan zij het advies meenemen in de standpuntbepaling ten aanzien van de inzet van de Europese instrumenten ten behoeve van de Europa 2020 strategie.

Toelichting

Inhoud

De Europa 2020 strategie is de nieuwe langetermijnstrategie van de Europese Unie voor een sterke en duurzame economie en het creëren van werkgelegenheid. De Europa 2020 strategie moet zowel een goede uitweg uit de crisis bieden als ambitieuze structurele hervormingen in gang zetten. Net als bij haar voorganger, de Lissabonstrategie, is de looptijd van de Europa 2020 strategie tien jaar.

De Europese Raad heeft, om richting te geven aan "Europa 2020", vijf ambitieuze Europese hoofddoelen gesteld, namelijk:

1. Een verhoging van de arbeidsparticipatie van 69% naar 75%;
2. Een verhoging van de research & development uitgaven van 1,9% naar 3% van het BBP;
3. De 20/20/20 doelstellingen op het gebied van energie en klimaat: CO₂ uitstoot, duurzame energie, energie efficiëntie;
4. Een verlaging van het percentage voortijdig schoolverlaters naar 10% en een verhoging van het percentage van 30-34 jarigen met een tertiaire opleiding naar 40%;
5. Het aantal mensen dat uitgesloten of arm is met ten minste 20 miljoen personen te reduceren in 2020.

Overkoepelend kader voor de strategie zijn de op Europees niveau vastgestelde geïntegreerde richtsnoeren voor het sociaal-economisch beleid van de lidstaten ("broad economic policy guidelines" en "employment guidelines"). Deze geven algemene richtingen aan voor het voeren van goed economisch beleid. De Europa 2020 strategie kent 10 richtsnoeren. Op Europees niveau zijn voorts de volgende "vlaggenschip initiatieven" voorgesteld.

Op het vlaggenschip "resource efficiënt Europe" na zijn deze reeds door de Europese Commissie gepubliceerd.

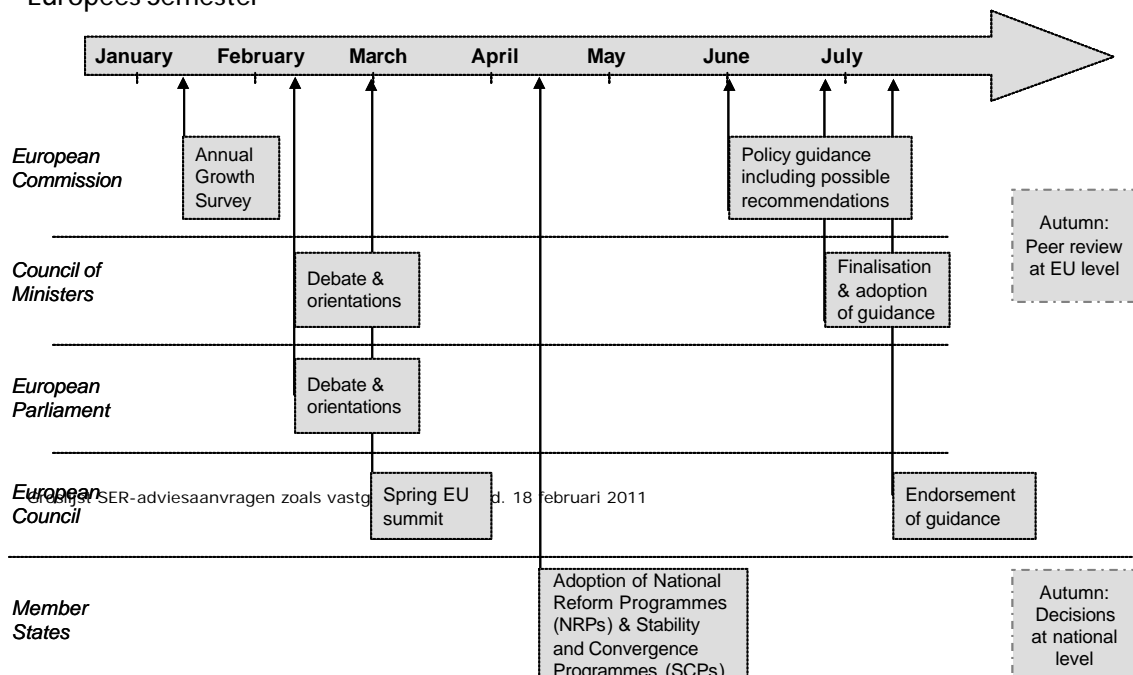
Slimme groei	Duurzame groei	Inclusieve groei
Innovatie Unie (oktober 2010)	Resource efficient Europe (2011)	Agenda voor nieuwe Banen en Vaardigheden (november 2010)
Jeugd in Beweging (september 2010)	Industriebeleid in een tijd van mondialisering (oktober 2010)	Sociale Inclusie (december 2010)
Digitale agenda (mei 2010)		

Tevens heeft de Europese Raad aangegeven dat de EU instrumenten (bijv. interne markt, begroting) ten dienste van de Europa 2020 strategie zullen moeten worden ingezet.

Proces: Europees semester

Naast de inhoudelijke verbeteringen van het Europa 2020 proces zijn er ook procedureel belangrijke stappen gemaakt. Het Europees semester is hier een belangrijk onderdeel van. Onder 'Europees semester' wordt het tijdvak verstaan - ruwweg de eerste helft van elk kalenderjaar - waarin op Europees niveau een intensieve coördinatie plaatsvindt van het economische en budgettaire beleid van de lidstaten. In die periode worden zowel de Nationale Hervormingsprogramma's onder de Europa 2020 strategie besproken, als de Stabiliteits- en Convergentieprogramma's onder het Stabiliteits- en Groeipact.

Europees Semester

Ook zal er onder de Europa 2020 strategie zogenaamde thematische monitoring plaats hebben. Voor elk van de "vlaggenschip initiatieven" zal door de eerstverantwoordelijke vakraad een monitoringsproces worden opgezet. Zo zal bijvoorbeeld de Raad voor Concurrentievermogen de voortgang op de "vlaggenschip initiatieven" innovatie unie en industriebeleid gaan bewaken.
